

Ló kiképzés a lovak természetes viselkedése alapján

A cikket valamennyi lóval jelenleg foglalkozó (sportoló, hobby lovas vagy lótartó, tenyésztő) vagy a jövőben foglalkozni kívánó személy szíves figyelmébe ajánlom!

Hogy, hogy a lovam a tükröm?
(Linda Parelli)

Furcsa, hogy sokáig észre sem vettem, hogy eddigi lovaim mindegyikének szinte egytől-egyig ugyanaz a gondja volt. Túlfutottak lettek és hajlamosak voltak elrohanni. Egyedül arra gondoltam, hogy: „Miért választok mindig ugyanolyan problémával rendelkező lovakat?” Ma már tudom, hogy ez nem azért volt így, mert ők mind egyformák voltak! Ha csak egy kicsit is jobban odafigyeltem volna rájuk, akkor észreveszem, hogy ők igazából próbáltak valamit mondani nekem. Végül is sikerült odafigyelnem rájuk és most elmondom a történetem.

Valamilyen oknál fogva mindig is élveztem, ha nehezen kezelhető lovaim voltak. Valami izgalmas (virtuos!) volt abban, ha 600 kilónyi föld felett járó, fűjtató, „röfögő” hústömeget érezhettem alattam. Hosszú évek alatt számtalan versenyt nyertem díjugrató, lovastusa és gymkhana versenyeken, ahol mindig örömmel indultam el lovaimmal, amelyek igazából „élesített lőszerek” voltak. A bicepszeim komoly mérettel rendelkeztek. Egyszer egy masször megkérdezte, hogy rendszeresen járok – e kondizni? Büszke voltam az erőmre. Leginkább mivel a legcsekélyebb elképzelésem sem volt afelől, hogy a lovaglás szempontjából rossz helyen voltam izmolt. Minden rendben ment ameddig nem akartam díjlovagolni. Amikor arra lett volna szükségem, hogy a lovam rám koncentráljon és harmonizáljon velem minden kezdett széthullani és a „jó” tanácsok tömkelege kezdett rám zúdulni. „Vegyél egy másik zablát!”, „Lovagolj segédszárral!”, „Futószárazd chambonnal!”, „Próbálj valamilyen martingált!” vagy „Használd lecsatolót és jól húzd össze a száját, nehogy a nyelve alá vegye a zablát!”.

Minden tanácsot megfogadtam. Kipróbáltam valamennyi előbb felsorolt eszközt. Zárva tudtam tartani lovaim száját, letudtam „tekerni” a fejüket, hogy a „megfelelő” tartásban dolgozzanak, viszont egyik lovam sem volt boldog.

Egyikük, akit Regalonak hívtak egyre rosszabb és rosszabb lett. Minél inkább próbáltam „gúzsba” kötni, annál inkább fel akart robbanni. Másik lovam, Siren egyre tompább és tompább lett. Úgy éreztem, mintha természetes karizmája és életkedve elveszett volna. Mégis megnyertem vele néhány versenyt.

Ahogy a hónapok múltak Regalo egyre problematikusabbá vált, amellyel kapcsolatban a következő nem éppen igazi „edzői” képességet fitogtató megoldási javaslatokat kaptam: „Nem miattad nem haladtok, ő férfiaknak való ló!” Megnyugtattak, hogy csak a lovam miatt nem fejlődünk és semmiképp nem azért, mert nem próbálok eléggé! Választás előtt álltam: eladás vagy „vén” (8 éves) korára való tekintettel nyugdíjazni vagy elküldeni egy trénerhez, „korrekcióra”. Azt már láttam mi történt azokkal a lovakkal, akiket a barátaim elküldtek, hogy „finom” száját „csináljanak” nekik vagy rendbe rakassák azokat, amelyikek rosszul viselkedtek. Azt semmiképp nem akartam, hogy lovam ezen keresztül menjen.

Amikor már azt hittem, hogy nincs több lehetőség, akkor mégis lett egy. Láttam egy videót Pat Parelliről, amelyiken kantár és nyereg nélkül hajtott végre olyan gyakorlatokat, mint spin, sliding stop, ugrásváltások, jármód átmenetek és különböző patanyom figurák. Sosem láttam még ilyet és teljesen lenyűgözött, mivel tisztában voltam vele mi történne akkor, ha lovaim szájából kivenném a zablát. Nem érdekelt, hogy ez az ember cowboy kalapot és rojtos chaps-et viselt. Biztos voltam abban, hogy megoldást tud nyújtani Regalo és az én gondomra. Az a baj, hogy csak akkor kezdtem el a helyes irányról gondolkodni, amikor már lovaim komoly

gondokkal rendelkeztek. Sajnos régebben már csak azért sem érdekelt volna Pat tréning módszere, mert annyira távolinak tűnt volna a díjlovaglástól,.....legalább is azt hittem!

Felkészülten érkeztem Pat Parelli kurzusára. Még egy hosszú listám is volt arról, hogy milyen gondjaim vannak lovammal, annak érdekében, hogy biztosan minden kérdésre választ kapjak. Az igazságra viszont nem voltam felkészülve. Az első tíz percben megtanultam, hogy a lovam csak saját magát adta (mint egy menekülő állatfaj egyede) és én okozom az összes problémát. Természetesen Pat nem mutatott rám konkrétan, viszont, amikor elkezdett rámutatni az igazságra, hogy mennyire helytelen, amikor az ember úgy viselkedik a lovak körül, mint egy ember (tehát ragadozó) akkor rájöttem, hogy minden amit a lovaimmal eddig tettem, az negatív volt.

Ugyan az új felfedezés izgalmas volt számomra, mégis nehéz volt elfogadni, hogy lovaim miattam rohantak el. Egyszerűen nem voltam képes helyesen kommunikálni lovaimmal. Nem tudtam eleget ahhoz, hogy képes legyek megoldani az említett problémákat, mégis versenyeket nyertem? Sosem gondoltam azt, hogy bármit is rosszul csinálnék, akkor, amikor lovaim éppen elrohannak velem, vagy amikor nem állnak meg nyugodtan ápolás, nyergelés vagy lóra szállás közben vagy, ha nem mennek fel a lószállítóra. Most aztán megtanultam!

Most, hogy konfrontálódtam az igazsággal, felelősségemmel kapcsolatos leckéim elkezdődtek.

1. Lecke: Nézzek magamba

A hozzáállásomat meg kellett változtatnom. Először is meg kellett tanuljak mindent lovaim szemszögéből látni. Hogyan mentem értük a karámba, ápoltam vagy nyergeltem őket? Rendesen előkészítettem-e őket? Hogy érezte magát lovaglásaink során? Érték-e őket pozitív élmények együttléteink során? Hogyan tudok a legmegfelelőbben viselkedni lovammal?

A válaszokat úgy kaptam meg, hogy megtanultam, úgy gondolkozni, mint a lovak. Ennek érdekében tanulmányoztam pszichológiájukat, hogy megtudjam, miért csinálják úgy a dolgaikat, ahogy csinálják. Meg kellett tanuljak úgy kommunikálni a lovakkal, ahogy ők teszik egymással, testbeszédet használva. Megtanultam azt a fontos tényt, hogy a lovak a kényelem lényei és ezzel motiválhatók a legjobban és nem jutalommal (cukor, alma, jutalomfalat stb.).

Fel kellett ismerjem, hogy a lovak játékos állatok, és ahogyan egymással játszanak, velünk is szükségük van játékokra, amelyek nem csak fizikailag, mint a lovaglás önmagában, hanem pszichikailag is stimulálóan hatnak rájuk. Meg kellett tanuljak játékokat játszani lovaimmal. Olyan feladatokat adtam nekik, amelyek gondolkodásra készítették őket. Ezek a játékok mentálisan és érzelmileg is stimulálóan hatnak rájuk, amelyen keresztül bátrabbakká válnak. Lassan olyan dolgok (akadályok) mellett, fölött és alatt kezdtem el őket átküldeni, amelyektől normális esetben rettegnének.

Azt követően, hogy megtanultam kevésbé kritikus lenni lovaim teljesítményével illetve abba hagytam művi beszabályozásukat, azonnal fesztelenebbekké váltak és elkezdtek pozitív reakciókat mutatni. Élvezni kezdték az együtt töltött időt. A korábbiakhoz képest még a karámban is odajöttek hozzám!

2. Lecke: Sose hibáztasd a lovad!

Azt hiszem, mint volt sportoló(!) és lovas(!) ez a rész ment a legnehezebben. Meg kellett tanuljam eddigi lóval kapcsolatos minősítő és leíró szótáramat kitörölni és helyettük a ténylegesen helyes szavakat használni. Többé nem kategorizáltam őket, mint ahogyan valaki bemutatja az istálló - ahol lovait tartja vagy egyáltalán csak saját - lovait, mint *elragadós*, *ágaskodós*, *bakolós*, *ugrálós* vagy *harapós*! Ugyanis, ha ezt a lovak nem csinálják, ha az ember nincs körülöttük, akkor gondolkozzunk el azon, hogy nem kell-e valamit változtatni

hozzállásunkon. Azt, pedig elég nehéz elfogadni, ha kiderül, hogy pont én vagyok lovaim problémájának az oka. Egyszer egy nem lovas szemináriumon tanultam, hogy „Ha nem vagy a megoldás része, akkor valószínűleg a problémáé vagy!”. Végezetül be kellett lássam, hogy mindezek igazak voltak lovaim és én között. Többé nem tudtam okolni lovaimat semmiért. Miközben lekötött a különböző eszközökkel (zablák, segédszárak, egyéb „ügyesítő eszközök”) kapcsolatos ismeretanyag bővítése, célt tévesztve elfelejtettem a lovakkal kapcsolatos tudásomat fejleszteni.

Annak érdekében, hogy ne a probléma, hanem a megfelelő eredmény része lehessenek, meg kellett értenem, miért viselkednek lovaim nemkívánatos módon körülöttem.

A lovak hihetetlenül érzékeny állatok. Első védekezési mechanizmusuk, hogy elszaladjanak. A második, hogy megálljanak és harcoljanak önmaguk megvédelme érdekében. Félelem, frusztráltság és összezavartság (kommunikációs vagy értelmezési zavar) mind ugyanazokat a reakciókat hozza ki lovunkból. Azonnal felismertem, hogy lovaim nem rosszul viselkednek körülöttem, hanem egyszerűen összezavarodottak és frusztráltak voltak. Ezt az eredményezte, hogy jeleimmel, kommunikációmmal nem voltam érthető, egyértelmű és tiszta az ő szemükben. Nem használtam lovaim számára a megfelelő és érthető nyelvet. Egyszerűen csak az oldaluk rúgásával és a szárak húzásával akartam velük kommunikálni, azon keresztül, pedig eredményt elérni. A kezeim és lábaim ugyan segítettek lovamat abban, hogy sejtse melyik irányba akarok menni, viszont azt már nem annyira értették, hogy a szárak húzásával meg szeretnék állni, mert a testem még ekkor is folyamatosan azt mondta nekik, hogy előre. Az igazság az, hogy sosem hittem el őszintén, hogy amikor álljt akartam lovagolni, lovaim egyáltalán megállnak velem. Az üléssem folyamatosan zárt és feszes volt, mivel szorítottam! A belsőm folyamatosan úgy volt beállítva, hogy lovaim azonnal elrohannak majd velem, ha egy kis esélyük is van rá. Ez aztán természetesen kihatott egész testemre is, amelyek már küldték is ezt a hozzáállásomat lovaimnak, akik természetesen így is viselkedtek!....Ahogyan gondoltam, ha csak teheték! Ezért meg kellett tanuljak ellazulni, „összeesni”. Megtanulni annyira ellazulni, mintha már-már élettelen lenne a testem! Tudják milyen nehéz egy díjlovast megtanítani, összeesni és elernyedni egész testében?!

Lovaik álladó feszengése, szárba dőlése is az én hibám volt. Nem tanítottam meg őket, hogy minden nyomásra engedjenek, amelynek eredményeként nem jelentkeztek volna klausztrofóbiás hajlamaik eredményeként fellépő feszüléseik. Érdekes, hogy ezt 9 éves korom óta folyamatosan vett lovas edzéseim egyikén sem tanították meg nekem! Ezt Pat Parellitől tanultam meg!

3. Lecke: Önkontrol

Meg kellett tanuljak minden körülmény között mentálisan, érzelmileg és fizikailag nyugodt lenni. Be kellett bizonyítsam lovaik számára, hogy semmilyen oknál fogva nem leszek velük gonosz, durva, magamból kivetkőző illetve merev! Aztán ezen keresztül azonnal megtanultam, hogy az úgynevezett ellenkezéseik és rossz viselkedéseik csak védekezési mechanizmusok voltak az én nem megfelelő cselekedeteimre. Csak azért nem viselkedtek „megfelelően”, mert féltek vagy összezavartak és frusztráltak voltak azáltal, hogy nem értve őket nem megfelelő jelrendszert alkalmaztam velük szemben.

Aztán meg kellett tanuljam korrigálni őket, ha fegyelmezetlenek vagy figyelmetlenek voltak anélkül, hogy agresszívvé válnék velük, amely már szinte művészet! Ezen keresztül válik valaki valódi, természetes lovas emberré!

Azt vettem észre, hogy minél több tudást kezdtem összeszedni a lovak pszichológiájával, a kommunikációs technikákkal és kommunikációs eszközökkel (nem „kézzel fogható eddig alkalmazott művi eszközökkel”) kapcsolatban, annál magabiztosabbá és tudatosabbá váltam.

Elkezdtem megérezni, hogy mit kell tennem – megfelelően - , ha valami nem megy megfelelően. Ez egyben azt is eredményezte, hogy többé nem voltam merev.

Olyan – nagy, fokozottabb vérmérsékletű, érzékeny - lovak tetszettek, amelyek nem igazán valók azoknak, akik nem képesek megfelelően kommunikálni a lovakkal, nem természetesek lovak körül. A legnagyobb baj emellett pedig az, hogy ha nem merül fel egy olyan probléma amelyet végérvényesen és valóban meg akarok oldani, akkor nem néztem volna át a díjlovaglós négyes oldalai felett segítséget keresve, így aztán nem váltam volna megfelelő, természetes lovas emberré! Leginkább azért sem, mert nem is sejtettem, hogy én nem vagyok az! Ezért köszönet lovaimnak! Segítettek felnyitni szemeimet. Segítették lerombolni a western és angol lovaglós „stílusok” közötti – ma már tudom nem létező – falat. Sok mindent tanítottak meg nekem magammal kapcsolatban. Ki gondolta volna, hogy a legtanulságosabb dolgokat lovaik tanítják meg számomra?! És végül, de nem utolsó sorban lekötelezettek érzem magam Pat Parellinek, hogy megmutatta számomra az igazságot és elvezetett hozzá!

A díjlovaglást nem adtam fel, csak megváltoztattam hozzáállásom és a céljaim eléréséhez használt utat! Ma már természetesen csinálom, úgy ahogyan a lovaik szeretnék és értik! Olyan stratégiát és feladatokat használok, amelyek harmóniát és finomságot fejlesztenek. Így aztán kérjek szinte bármit – féloldalazás, ugrásváltás, sliding stop külön-külön vagy akár egyszerre is (☺) - , lovaik örömmel és hajlandósággal hajtják végre. Az egész, pedig így már kellemes, örömteli, játékos időtöltést és nem katonás dresszírozást jelent úgy lovaik számára, mint számomra!

Ezért aztán, ha valakit érdekel, hogy éppen milyen vagyok és hogyan teszem dolgaimat, akkor csak nézzék meg lovaikat. Ők megmondják! Mivel ők az én tükröm. El fogják mondani hol tartok a Természetes Lovas Emberré (Natural Horseman) válás útján.

(Linda Parelli cikke alapján)